

תקווה - הנחות יסוד

"היא שם עצם, אבל כאילו יש בתוכה פועל שמניע אותה אל העתיד"
נבקש להתייחס ל**תקווה כפעולה**, כיעד לעבודה, ככזו שבנייתה עשויה להוביל להשפעה על המציאות (agency).
לצד העובדה שכולנו חווים תקווה כמצב רגשי או רוחני וכעמדה אופטימית כלפי המתרחש, אנחנו נתבונן על תקווה כ**עמדה מודעת** של מנהיגות ומנהיגים המניעה לפעולה.

"הם עושים מעשה: תיקון זעיר לצרימה הכללית, לשיבוש הגדול"
בניית תקווה תיבחן כגישה מנהיגותית ו**כיעד מקצועי** חיוני שמנהיגים ומנהיגות בוחרים מתוך עמדה מושכלת והבנת תפקידו המרכזי של המנהיג/ה בהחזקה והובלה של תקווה כחלק מהובלת הארגון לצמיחה.
החזקת תקווה ובניית תקווה תבחן על כן מנקודת המבט המקצועית במסגרת התפקיד של מפקחות ומפקחים כמובילי תהליכים חיוניים במערכת החינוך, ותתייחס למגוון אירועי יציאה ממשברים גדולים כקטנים, **בימי חירום, ובימים שגרתיים** יותר. נפעל מתוך הבנה שלתקווה יש תפקיד מרכזי כחלק מתהליכי ביסוס החוסן.

"כמין עוגן, שנזרק מתוך קיום חנוק ונואש לעבר עתיד טוב וחופשי יותר:"
כמובילי מערכות חינוך, נניח שעלינו לבנות תקווה במקביל לקיומו של הכאב, ולצידו. בניית תקווה אינה משימה מנהיגותית המתאימה רק לשלב שאחרי ההתאוששות מהכאב, אלא **פעולה מתמשכת, המלווה את הכאב, ומתפתחת במקביל אליו**. היכולת לבנות תקווה ולטפח אותה כרוכה בידיעה שקיים כאב, והוא לא יעלם מן המציאות בה אנחנו פועלים.

ניגון שעלינו להמציא מחדש, כל אחד במלים ובמנגינה שלו, כל אחת במאבק שלה כך שלרגע אחד, אפילו בלבו של שדה מוקשים, לא נהיה חסרי ישע. לא נהיה מובסים. עדיין תהיה בנו תקווה.

"כך סיפר סוצקבר על הלילה שבו ברח מן הגטו: "בגדולתו של שיר השתכנעתי בחודש מארס 1944, ביערות של הפרטיזנים, כאשר הייתי צריך לעבור בשדה מוקשים. ואיש לא ידע היכן טמונים המוקשים. ראיתי אנשים קרועים לגזרים. ראיתי ציפור טיפשה שהתקרבה יותר מדי. לכל עבר שאלך, כל מקום שאניח בו רגל, תנועה אחת היא המוות... והטמעתי בתוכי ניגון", סיפר סוצקבר. "ובקצב של אותו הניגון הלכתי לאורך קילומטר בשדה המוקשים — ועברתי אותו". וכאן סוצקבר אומר את המשפט המפתיע הבא: "אבל אולי תוכלו להזכיר לי איזה ניגון

היה זה? אינני זוכר... " ואני יכול לדמות אותו מחייך חיוך דק, וכאילו אומר לנו שזה ניגון שתמיד נשכח, שזאת מהותו. שתמיד עלינו להמציא אותו מחדש, כל אחד במלים ובמנגינה שלו, כל אחת במאבק שלה. כך שלרגע אחד, אפילו בלבו של שדה מוקשים, לא נהיה חסרי ישע. לא נהיה מובסים. עדיין תהיה בנו תקווה " .

כלל הציטוטים מתוך מאמר של דויד גרוסמן בעיתון הארץ, אוקטובר 2020

מרכיבים של תקווה :

רצון הוא המרכיב הרגשי בתקווה. עצמת הרצון קשורה בחיבור התקווה אל המטרה הגדולה שבה אנחנו מחזיקים.

היתכנות היא המרכיב השכלי בתקווה. היתכנות קשורה בהערכת הסיכויים והאפשרויות להתממשות התקווה, וכרוכה בחיבור לתחושת מסוגלות, ולכוחות הפנימיים.

התמיכה החברתית היא המרכיב הסביבתי בתקווה. התחושה שמקשיבים לי, מבינים אותי ומחזיקים ביחד איתי את תמונת העתיד, חיונית ליצירת תקווה.

תכנית פעולה היא המרכיב המעשי בתקווה. תכנית הפעולה מעניקה לתקווה את הכוח לשנות מציאות ולהגיע לתוצאות רצויות. לשם כך נחוצה:

- הגדרת מטרה
- סימון נתיב פעולה (שיסודו פנימי - עצמאי, חיצוני - תומך)
- גיוס שותפים לדרך
- יצירת מנגנונים להחזקת המתח של כאב ותקווה
- הליכה בשביל התקווה- עקב בצד אגודל, דרך נתיב הפעולה, אל המטרה.

עמית, ח. (2023). תקווה יוצרת מציאות. מנהיגות בחיים.

Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B.

(2003). Hope theory, measurements, and applications to school psychology. *School psychology quarterly, 18(2)*,